

„ УПОЗНАЈТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ДЕЦЕ ПОЈЕДИНИХ УЗРАСТА КАКО БИСТЕ БОЉЕ РАЗУМЕЛИ ДЕТЕ И АДЕКВАТНИЈЕ РЕАГОВАЛИ“

Дете је књига коју треба пажљиво слушати да би је најбоље схватили.

Драги родитељи и сарадници пред вама је тема **"Упознајте карактеристике деце појединих узраста како бисте боље разумели дете и адекватније реаговали."**

На овој начин желимо да вас подсетимо на узрастне карактеристике деце јер ћете можда познавајући их или присећајући их се смисленије и делотворније деловати у односу родитељ –дете.

Желим да желиш да ме чујеш, желим да умеш да ме разумеш, желим да се потрудиш да ме схватиш - ЖЕЛИМ ДА МЕ ВОЛИШ - ТАКО ЋУ СЕ ОСЕЋАТИ ЦЕЊЕН, ВРЕДАН И ПОШТОВАН.

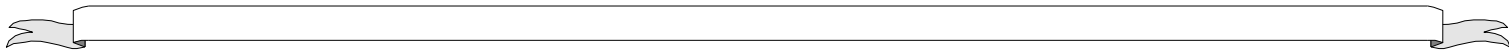
УЗРАСНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ДЕЦЕ 7-15 ГОДИНА

Да би остварили поједине аспекте васпитања нужно је **познавати и уважавати** узрасне карактеристике деце. Због важности овог питања, дате су само неке основне карактеристике биофизиолошког, интелектуалног, емоционалног, социјалног и моралног развоја деце узраста од 7 до 15 година.

Циљ овог текста је да услед потпунијег **познавања** узрасних карактеристика деце боље их разумете и **правилније одмерите педагошке поступке**.

Врста развоја	Узраст од 7 до 10 година	Узраст од 11 до 15 година
БИОФИЗИОЛОШКИ РАЗВОЈ	У овом узрасту деца имају потребу за већом физичком активношћу услед брзог развоја мишићне покретљивости. Децу карактерише брзина и спретност, па их треба укључивати у различите спортске игре .	Услед појачаног рада жлезда са унутрашњим лучењем долази до бржег телесног развоја, пубертетских промена, појачане осетљивости. Покрети и кретања деце у овом периоду постају све складнији и хармоничнији, а спортска интересовања веома снажна .
ИНТЕЛЕКТУАЛНИ РАЗВОЈ	Способност памћења се повећава у току млађег школског узраста, па памћење постаје све обимније, трајније и тачније. У почетним разредима, памћење је очигледно /памти се оно што се опажа, види/ и механичко /постоји тенденција да се дословно понавља оно што се научи/. Мишљење постепено прелази са ситуационог на искуствено . Деца овог узраста могу да откривају једноставне узрочно – последичне везе и односе међу стварима и појавама и да о томе доносе закључке. Али, овакве и сличне ситуације у овом периоду још увек лакше решавају на конкретном материјалу . Отуда, нужно је у образовно – васпитном раду с децом овог узраста максимално уважавати принцип поступности и очигледности .	У овом периоду се повећава способност логичког памћења . Деца много боље памте садржаје који су смисаоно повезани од садржаја који се памте механички. Појављују се прве формалне операције тј. операције мишљења где се закључци могу изводити на основу вербалне комуникације и исказа. Међутим, појава ових операција тече постепено, па је пожељна знатна примена принципа очигледности и поступности. У овом периоду почињу да се развијају критичко и креативно мишљење ; јавља се све већи критички однос ученика према себи и другима, лични став , и потреба да се изнесе сопствено мишљење.

	Узраст од 7 до 10 година	Узраст од 11 до 15 година
ЕМОЦИОНАЛИ И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ	Основно обележје емоционалног и социјалног развоја су ведро и весело расположење и брзо и лако успостављање социјалне комуникације, нарочито са вршњацима . У овом периоду деца имају снажну потребу да буду прихваћена од родитеља, другова и наставника. Деца која нису прихваћена испољавају низ неприлагођених облика понашања.	Основно социјално обележје ученика овог узраста је појава другарства , а самим тим, ситуације и проблеми се посматрају са становишта колектива или групе . Као резултат дечије потребе за друштвом вршњака, веома лако долази до удруживања деце у различите групе и секције. Појединац у групи је осетљив на мишљење вршњачке групе и критика се на овом узрасту теже доживљава, уколико је упућена од другова, него од наставника и родитеља.

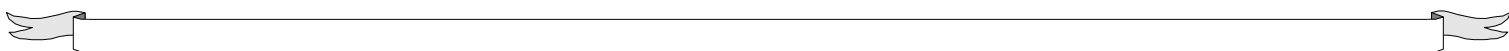
	Узраст од 7 до 10 година	Узраст од 11 до 15 година
МОРАЛНИ РАЗВОЈ	<p>Основно обележје моралног развоја је усвајање моралних норми и начина понашања као што су: радне навике, дисциплинованост, уредност, тачност...Због конкретног начина опажања у овом узрасту деци не треба постављати далеке и опште циљеве и задатке. У овом периоду деца почињу да разликују добро од лошег, праведно од неправедног, што је почетак развоја способности процењивања својих и туђих поступака. То су прве моралне процене, па је важно што више разговарати са децом о догађајима и личностима из литературе и стварног живота. При том, деци не треба давати готове моралне савете и поуке, већ их треба наводити да упоређују поступке и догађаје и самостално долазе до моралних поука, ставова и закључака.</p>	<p>Услед развоја критичког мишљења наставља се процес формирања и уобличавања критичког односа према себи и другима и прихватају се моралне вредности, међу којима су најзначајније: верност, другарство, међусобна помоћ и правичност. Отуда је дечија процена праведности, истинитости и доследности у вербалним исказима и понашању одраслих све присутнија.</p> <p>О моралним вредностима деце овог узраста вршена су многа научна истраживања. Резултати истраживања показују:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Брига за друге" је општа морална карактеристика деце овог узраста. 2. Под неправичношћу подразумевају неједнако поступање према свим члановима групе. 3. Моралне вредности које се усвоје на овом узрасту /позитивне или негативне/ остају трајна одлика моралног понашања личности.

Полазну основу за **формирање моралне свести** деце представља њихова **способност за критичнију процену својих и туђих поступака**, што се не постиже моралним порукама одраслих, већ обезбеђивањем услова да се **дискутује** о разлозима свог и туђег поступања, како би "понирали" у спољашње и унутрашње разлоге поступака. На тај начин, деца се могу укључити и у **доношење педагошких одлука** које ће имати своју сврсиходност.

За формирање моралне свести нарочито значајну улогу имају личности које деца бирају за своје **идеале и узоре** и чија понашања могу имати пресудну улогу у њиховом моралном развоју. Зато треба обратити пажњу на различите утицаје којима су деца изложена у току развоја, а нарочито на избор литературе, филмова, тв емисија, као и на избор особа са којима се друже.

И, КАДА ВАМ СЕ У КУЋИ ПОЈАВИ "БУНТОВНИК БЕЗ РАЗЛОГА", СХВАТИТЕ ГА КАО "БУНТОВНИКА С РАЗЛОГОМ", ЈЕР ПРОЛАЗИ КРОЗ РАЗВОЈНУ ФАЗУ КОЈА ЈЕ НЕЖНА ЗА ЊЕГОВО ДАЉЕ ОДРАСТАЊЕ.

ПРВИ РАЗРЕД

Треба подстицати осамостаљивање за кретање и комуникацију.

Како?

- осамостаљивање детета у кретању по најближој околини
- оспособити ученика да се самостално обраћа познатима и непознатим особама из своје средине
- научити га како да реагује када му се други обрате за помоћ

Овако се развијају: самосталност, самоиницијативност, комуникативност, друштвеност

ДРУГИ РАЗРЕД

Треба подстицати осамостаљивање за сарадњу у задовољавању потреба и извршавању обавеза-сарадништво у раду.

Како?

- подстицати спремност детета да помогне другима у задовољавању њихових потреба и извршавању задатака
- развијати код детета хумани однос према болесном другу, старијој или млађој особи
- научити дете да се сва деца разликују по својим способностима и могућностима и да то треба поштовати
- побудити жељу у детету да се игра у групи, да доприноси извршавању заједничког задатка
- научити дете да цени рад других, уложени напор и добру вољу.

Овако се развијају: дружељубивост, несебичност, одговорност, толерантност, спремност да се помогне, поштовање рада и резултата других

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Треба подстицати осамостаљивање за процену властитог рада и понашања.

Како?

- укључивање детета приликом процењивања ситуације
- поштовати његово мишљење
- изграђивање критеријума за процену сопственог понашања и рада
- подсећање на самоконтролисање детета у односу према себи и другима
- подстицање детета на самостална рад у извршавању обавеза у кући и школи
- усмеравање детета да после неуспеха реагује смирено како би могао да објективно сагледа разлоге неуспеха
- стварање код детета уверења да свако живо биће има неке драгоцене вредности
- подстицање детета да стално тежи усклађивању властитих жеља са личним, породичним могућностима

Овако се развијају: објективност, одговорност, самокритичност, самоиницијатива, самоконтрола, толерантност, самопоштовање, истрајност.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Треба подстицати осамостаљивање за процену рада и понашања других

Како?

- изграђивати уверење да се нико не може пасивно односити према успесима и неуспесима у раду других
- неговати дететов критеријум процењивања рада и понашања других, али поштовати и критеријуме других
- подстицати дете да у раду других уочава пре свега позитивне резултате али и пропусе
- научити дете да уочава узрочно-последичне везе и да разликује објективне од субјективних фактора
- упућивати дете да у процењивању даје конкретне предлоге за могућу исправку
- усађивати правилан позитиван однос ученика према критици сарадника који су пратили његов рад и понашање

Овако се развијају: објективност, критичност, одговорност за изречену процену

ПЕТИ РАЗРЕД

Треба подстицати осамостаљивање у планирању властитог рада и понашања.

Како?

- упознати децу са сопственим потребама и обавезама које треба да обаве у току 24 сата
- развијати код деце интересовање да планирају с обзиром на расположиво време и властите могућности
- подстицати младе да планиране активности остваре у највећој мери

Овако се развијају: заинтересованост, систематичност, одлучност, одговорност

ШЕСТИ РАЗРЕД

Треба подстицати осамостаљивање детета у планирању активности у оквиру заједничких потреба и обавеза.

Како?

- развијање заинтересованости да учествују у планирању заједничких активности
- настојање да кад наиђу тешкоће у остваривању планираног , заједнички траже решења и међусобно се подстичу да задатак приведу крају
- постицати их да у активности укључе сваког члана

Овако се развијају: демократичност, тактичност, толерантност, сналажљивост

СЕДМИ РАЗРЕД

Треба да подстичемо дете на осамостаљивање за развој властитих интересовања индивидуалних активности у породици и школи.

Како?

- омогућити детету да испољава своју радозналост
- омогућити детету да упозна своје властите способности и могућности
- стварати услове за активности у којима постиже позитивне резултате
- процењивати не само успех него и труд који дете улаже

Овако се развијају: радозналост, упорност, стваралаштво, самосталност

ОСМИ РАЗРЕД

Треба подстицати дете да властите способности развије заједничким активностима

Како?

- подстицати дете да се друже са онима који имају слична интересовања
- подстицање заједничких активности да би се постигли успешнији резултати
- утицати да се резултати заједничког рада јавно приказују
- омогућити облике сусретања у којима би деца реалније сагледала степен заједничких достигнућа

Овако се развијају: реално сагледавање узрочно-последичних веза у животу и раду, критичност и самокритичност, оспособљавање за заједничке активности

ДА СЕ ПРИСЕТИМО...

- ✚ АКО ПРОЦЕНИТЕ ДА СУ ВРШЊАЦИ ВАШЕГ ДЕТЕТА САМОСТАЛНИЈИ ОД ЊЕГА, ПРВО ТРАЖИТЕ УЗРОК У СЕБИ.**
- ✚ ОДРАСЛИ У АФЕКТУ НЕ БИ ТРЕБАЛО ДА НАГРАЂУЈУ ИЛИ КАЖЊАВАЈУ ДЕТЕ.**
- ✚ АКО ХОЋЕТЕ ОБЈЕКТИВНО ДА УПОЗНАТЕ СВОЈЕ ДЕТЕ, УПОЗНАЈТЕ ЊЕГОВЕ ДРУГОВЕ И ДРУГАРИЦЕ.**
- ✚ ДЕТЕ КОЈЕ НИКАД НИЈЕ ЗАДОВОЉАН СВОЈИМ РАДОМ НЕЋЕ БИТИ НИ ТУЂИМ.**
- ✚ НАЈВИШЕ ЗНА ОНАЈ КОЈИ ЗНА ГДЕ МОЖЕ ДА САЗНА ОНО ШТО НЕ ЗНА.**
- ✚ НИШТА НЕ ПОДСТИЧЕ НА УСПЕХ ТАКО ЕФИКАСНО КАО САМ УСПЕХ.**

Сузана Васиљевић, психолог